

EL LLIBRE DE LA SETMANA

La veritat no escampa arena als teus ulls

PERFIL

PAUL CELAN VA NÉIXER EL 1920 A LA BUCOVINA (AVUI UCRAÏNA) EN UNA FAMÍLIA JUEVA VÍCTIMA DELS NAZIS. VA ADOPTAR LA "LLENGUA DELS ASSASSINS" PER ESCRIURE. ARA 'CRISTALL D'ALÈ' APAREIX AMB LES INTERPRETACIONS DE JEAN BOLLACK I ARNAU PONS

VÍCTOR OBIOLS

Cada cop que Arnau Pons publica un llibre s'eixampla l'espectre de la nostra cultura poètica. Seria ingenu somiar truites tot insinuant que la nostra televisió pública se n'hauria de fer ressò, o simplement els diaris de gran tirada, o les ràdios (algú coneix alguna televisió d'algun país que dediqui un programa a la poesia? Podríem ser els primers!). Pons –i tots nosaltres– ja estem fets a aquestes mancances. Ell fa feina (*festina lente*), no diré per a la posteritat, sinó més aviat per a la permanència i, mentrestant, el gruix de la faramalla que circula per les vies dels mitjans es dissol a l'instant en la seva pròpia inanitat, com un terròs, sí, però no de sucre, sinó de sacarina. Tanmateix el qui produeix, honest, amb lucidesa, intel·ligència i curiositat, sempre acaba guanyant la partida; la substància de la poesia treballa per dintre, i a fons, i, com di-

gué Ingeborg Bachmann –amb una frase que ocupa bellament el colofó d'aquest volum–, “la veritat no escampa arena als teus ulls”.

No caldrà que recordi els fruits de la tasca ingent del poeta, torsimany i hermeneuta felanitxer: els seus *Des-trets d'indret*, de Luiza Neto Jorge, o el *Carrers de frontera*, editat de forma impecable juntament amb Simona Skrabec, per no citar més que un parell d'obres portentoses que tothom recorda de la seva ja extensa bibliografia –i no esmentem la poesia de diamant obscur: fa poc ha reeditat *Des-ertar*, i a penes se n'ha parlat–. Al final és el temps qui revela quines són les obres autènticament profitoses per a la pàtria (o la màtria, tant se val), és a dir, per a la llengua.

Aquest llibre d'avui, concretament, ocupa un lloc central en la seva producció perquè és fruit de molts anys de treball de filologia crítica, de penetració exegetica en l'obra que es presenta, i de penetració amb l'erudit Jean Bollack, amb qui col·laborà estretament i a qui, d'alguna manera, es ret homenatge pòstum amb aquest volum. Podem assegurar sense por d'equivocar-nos que es tracta d'una edició excepcional en la bibliografia celaniana mundial. El cicle *Cristall d'alè*, revisat i perfeccionat aquí a partir de la primera edició que signà Pons l'any 1995 a Negrànit, ve acompanyat d'una mena de prefaci (o parallamps) del mateix traductor (*Poesia i veritat*), d'uns *Esbossos de comprensió* de Jean Bollack, on comenta un per un els poemes del cicle i, com a cloenda, uns *Complements orgànics* d'Arnau Pons, ja en funció pura d'hermeneuta.

CRISTALL D'ALÈ
PAUL CELAN
TRAD. ARNAU PONS
LABREU EDICIONS
260 PÀG./18 €

Aquests *Complements* constitueixen alhora una ampliació còmplice i aprofundida dels *Esbossos* de Bollack, poema a poema, de manera que podem copsar la pregona connivència intel·lectual entre el poeta-traductor i l'autor de la magna obra *Poesia contra poesia*, l'edició espanyola de la qual fou a cura d'Arnau Pons. Com a lectura crítica el llibre és apassionant, i indispensable per a tot el qui s'interessi per la poesia de Paul Celan i la seva interpretació. I és el segon volum, després de *De llindar a llindar*, de l'obra completa en català del poeta de la Bucovina que Arnau Pons es proposa anar publicant de manera sostinguda a La Breu Edicions.

Celan, el gran poeta de la memòria i del testimoni, creador d'un monument de mots, tal com deia i volia Horaci, “més perenne que el bronze”. El tàndem Pons-Bollack ha estat fecund per il·luminar-ne les vies: “La poesia crítica no esborra ni desfigura el seu objecte, l'analitza per tal de posar-lo a prova, i de fer sortir així, en l'auscultació o en el desafiament, una veritat que mereix de ser exposada, ja que d'una altra manera, segurament, no s'hauria sabut”. I més endavant afirma Arnau Pons: “Si Celan ha de tenir una pertinència en català hauria de ser aquesta: la que ens permet d'entendre que la poesia és l'art de llegir la veritat de la lletra. Tot poema seu és una lectura, i l'acompanya, per tant, una presa de posició”. Magistral el doble comentari al famós Faden-sonnen, on conclou Bollack la intenció de Celan: “Continua redefinint el que fa [...] entre el terror de la història i l'encanteri tradicional i poètic que la traeix”. ♦♦

PODEM ASSEGURAR SENSE POR QUE ES TRACTA D'UNA EDICIÓ EXCEPCIONAL EN LA BIBLIOGRAFIA CELANIANA MUNDIAL

WIKIPEDIA

ELS ALTRES

Els que ja no hi són

Enceto l'any amb el propòsit estèril de ser més ordenada, classificar les factures, arxivar els contractes, inventariar els rebuts. Dominada per una febre endreçadora, remeno calaixos i obro carpetes fins que quedo colgada de tota aquesta documentació que odio. I, com el naufrag que s'arrapa al tauló de fusta, enganxo al vol una fotografia que apareix com un far entre el mar gris de la paperassa. És una fotografia en blanc i negre on surten els meus pares. Estan asseguts al seient doble d'un autocar. Els reposacaps blancs destaquen i donen llum a la imatge. Ella, a la dreta, es mira atentament un mirallet de mà, amb el pintallavis als dits. Ell, en

canvi, mira el fotògraf obertament, d'una manera tan franca que em fa l'efecte que em mira directament als ulls a mi. L'impacte em fa trontollar tota per dins. Al

mes de març farà trenta-tres anys que és mort. He viscut molts més anys sense ell que amb ell. L'he trobat a faltar moltíssim, però el cert és que, com és natural, el temps ha anat esmorteint el dolor per la seva absència. I ara, tot d'una, a causa d'una fotografia recuperada casualment, l'enyor ha tornat a fer-se present i ha agafat cos, com si aquests trenta anys s'haguessin fos i jo tornés a tenir-ne vint. Tinc, esclar, altres fotografies del meu pare, però en gairebé totes hi té un posat més ar-

SÍLVIA SOLER

A CAUSA D'UNA FOTOGRAFIA, L'ENYOR HA TORNAT A FER-SE PRESENT I HA AGAFAT COS

tificial, de foto. En aquesta no. En aquesta fotografia hi ha la seva mirada autèntica, aquella expressió de bona persona que me'l torna i, per tant, me'l pren. Dibuixa un mig somriure a sota del bigoti i els ulls traspuen la simpatia que segurament sentia per l'amic que disparava la càmera. Recordant l'afició de la meua mare per l'ordre –en això no m'hi assemblo gens–, giro la foto i, efectivament, hi lleigeixo una anotació: “Viatge a París i Londres. Dins de l'autocar. Març 1974”. Ella en tenia, per tant, quaranta-sis i el meu pare, quaranta-vuit. La malaltia encara no havia amenaçat la mirada sorneguera d'ell, la coqueteria d'ella. M'agrada recordar-los així. ♦♦